

DCERA ŽELEZNÉHO DRAKA

MICHAEL SWANWICK

ARGO

DCERA ŽELEZNÉHO DRAKA

MICHAEL SWANWICK

DCERA ŽELEZNÉHO DRAKA

MICHAEL SWANWICK

PŘELOŽIL ROBERT TSCHORN

ARGO

Edici Fantastika řídí Martin Šust

Czech edition © ARGO, 2021

Copyright © 1994 by Michael Swanwick

Foreword © 2021 by Michael Swanwick

Translation © Robert Tschorn, 2021

Cover art © Mikuláš Podprocký, 2021

ISBN 978-80-257-3516-9 (váz.)

ISBN 978-80-257-3579-4 (e-kniha)

*Tess Kissingerové a Bobu Waltersovi,
které ani nenapadlo, že vykrádám jejich příběh*

PŘEDMLUVA

Jak jsem léta nepsal
Dceru železného draka

Před víc než čtvrtstoletím jsme s mojí manželkou Marianne Portero-
vou jeli z Filadelfie do Pittsburghu navštívit příbuzné. Náš desetiletý
syn Sean seděl vzadu s kapesní videohrou a my s Marianne probí-
rali nejprve fantasy literaturu a poté parní lokomotivy. Napadlo mě
vtipné spojení „Baldwinova továrna na parní draky“^{*} a Marianne se
zasmála.

O míli dál jsem jí řekl: „Zapiš mi to, buď tak hodná.“

V tom okamžiku, kdy jsem si uvědomil, že můj vtípek je vlastně
námět na povídku, se narodila *Dcera železného draka*. Dalších pár set
mil jsem si s nápadem pohrával. Továrna na draky naznačovala dic-
kensovskou industriální špínu, a ta zase dětského hrdinu. Rozhodl
jsem se pro hrdinku, abych protagonistu vzdálil sám sobě. (Když se
s postavami identifikujete, budou k nerozeznání od vás i od sebe na-
vzájem. Také se budou chovat podle toho, jak si představujete své
vlastní chování, ne jak se chovají skuteční lidé.) Pojmenoval jsem ji
Jane, tak se v britské tradici jmenují čarodějnice. Jane ukradly víly,
rozhodl jsem, a strčily ji do továrny stavět draky.

Když jsme přijeli k manželčiným rodičům, už jsem věděl, že mám
příběh, a to dlouhý – novelu nebo román. A co je důležitější, ten pří-
běh měl mě. *Chtěl* jsem ho napsat.

* *Baldwin Locomotive Works* ve Filadelfii byl největší světový výrobce parních
lokomotiv (pozn. překl.).

Jenže toho roku jsem nezačal. Ani napřesrok.

Měl jsem jiné úkoly: dopsat román, psát povídky, dodat eseje slíbené různým editorům. A napřed jsem musel bádát.

V následujících letech jsem navštívil snad všechny továrny, kam se jen dalo dostat. Lezl jsem po starých lokomotivách i mnohem novějších proudových stíhačkách. V temných koutech Van Peltovy univerzitní knihovny jsem pátral po stovky let starých spisech zapomenutých folkloristů. Ve filadelfské Free Library jsem našel spisek vydaný Baldwinovou lokomotivkou s obrázky všech budov eddystoneského závodu s vysvětlivkami a rozkládacím plánem. Dvacet minut jsem házel desetickey do xeroxu a dostal bibli pro úvodní část románu. A mezitím jsem fantazíroval. Ptal jsem se sám sebe, jak by v industrializované Faerii vypadal obchodní dům nebo striptýzový bar. Jaké kratochvíle by vyhledávali vznešení elfové a jak by se chovali k Tylwyth Teg. Jakým podobám diskriminace by čelil trpaslík. Jaké by bylo chodit tam do školy.

Dělal jsem si zápisky.

Do románu se toho dostalo hodně, a ne všechno je hned vidět: Yeatsova teorie kruhů, obrazy Francise Bacona, ezoterická filozofie, zlodějské umění Emetta Grogana, jak je zachytil ve svém životopise, píchačky v továrně na nábytek Johnson-Carper, kde jsem si každé léto deset hodin denně přivydělával na školné. Jsou v něm i autobiografické prvky, a klidně hádejte, které to jsou – neuhádnete. Není to mým zvykem, ale v románu jsem rovněž věrně zachytil několik skutečných lidí (například šíleného knihkupce). A je toho mnohem víc. Když někdo píše pomalu jako já, má dost času zahrabat pod povrch celé světy.

Když jsem se konečně dostal k psaní, Jane Olšinková se záhy stala mou nejmilejší postavou, a je jí dodnes. Podle mého názoru a navzdory některým krajně nemoudrým rozhodnutím jedná skutečně hrdinsky. Ne že by se mnou souhlasila. Ale kdykoli ji život srazil na kolena, vstala, oklepala se a zkusila něco nového. Byla statečná. Měla kuráž. Někdy je mi líto, že nejsem víc jako ona.

Čtenáři, zvyklí, že fantasy příběhy jsou vždy trilogie, se mě po vydání *Dcery železného draka* celá léta ptali, kdy že vyjde další díl. Zděšeně jsem odpovídal: „Nikdy! To Jane nemůžu udělat!“ Jenže ještě mnohem později mě napadlo, že skutečným protagonistou tohoto románu je svět, a tak jsem (tady trestuhodně zjednodušuji) napsal *Draky z Babelu* a *Matku železného draka*. Nakonec to tedy trilogie je.

Během autogramiády v Jekatěrinburgu mi jedna zardělá čtenářka řekla, že vím lépe, jaké to je být dívka, než by muž vědět měl. Děkuji uctivě, slečno. Větší pochvaly se mi v životě nedostalo. Já si tu chválu ale nezasloužím. Polovina lidí na světě jsou ženy, a když je necháte, povědí vám o svém životě úžasné věci. Všechno, co mi ta mladá žena připsala – a já vím, co měla na mysli –, mi vyprávěly ty, které to prožily. Páni spisovatelé by občas měli naslouchat ženám.

Ale tohle všechno byla ještě budoucnost. Dva roky jsem jen zkoumal fantazii a dělal jiné věci. A hledal závěr románu, důvod jeho existence, pointu.

Až jsem jednoho dne uviděl, kde skončí. S tím vědomím jsem konečně mohl začít psát. Zapnul jsem počítač.

A začal psát.

Michael Swanwick
7. ledna 2021

Podhozenka se rozhodla ukrást draka toho večera, kdy se děti sešly plánovat smrt svého dohlázele, ale ještě o tom nevěděla.

V továrně na parní draky žila, co jí paměť sahala. Každé ráno ji s ostatními nezletilými nevolníky hnali z noclehárny v budově č. 5 do kantýny na snídani, kterou do začátku směny sotva stihla zhltnout. Obvykle ji poslali leštit válce do obráběčské dílny, ale někdy ji přidělili do budovy 12, kde se černé železné trupy kontrolovaly a olejovaly, než je poslali k sestavení na lince. Břišní tunely byly pro dospělého moc úzké. Měla za úkol ty černé chodbičky prolézt, vytrít a naolejovat. Pracovala do západu slunce a někdy i déle, pokud na dodání zrovna čekal zvlášť důležitý drak.

Jmenovala se Jane.

Nejhorší byla práce ve slévárně, která v létě připomínala peklo ještě dřív, než tavenina natekla do kadlubů, a horko bušilo z klenutých stropů jako pěst, a v zimě byla prostě hnusná, vytlučenými okny hnal vítr dovnitř sněh a na zemi ležela šedivá břečka. Klokři a kňouři zde zaměstnaní byli hnědí, štetinatí a nemluvní, umounění svalnatí tvorové se zlým červeným očima a intelektem vyhořelým na popel za desítky let mezi magickými ohni a chladným železem. Jane se jich bála ještě víc než roztavených kovů, které odlévali, a brutálních strojů, které obsluhovali.

Jednou večer za soumraku se z oranžové slévárny vrátila s tak bolavým břichem, že nemohla jíst, zachumlala se do tenké deky

a okamžitě usnula. Zdály se jí zmatečné sny. Ležela v nich a ležela, stěny padaly a podlahy vyskakovaly jako písky gigantického stroje. Utekla před nimi pod kavelec v noclehárně, zalezla do tajné skrýše za sádkartone, kde se dřív, jako malá, schovávala před Kohoutkovými surovostmi. Jenže sotva na něj pomyslela, byl u ní, krutě se chechtal a strkal jí pod nos třínohou ropuchu. Honil ji podzemními štolami, honil ji mezi hvězdami, přes kotelny a přes dílny.

Obrazy se ustálily. Běhala a hopsala světem zelené trávy a rozlehlých scénérií, nevysvětlitelně povědomým krajem, který musí být Domov. Tenhle sen se jí zdál často. Lidé ji tu měli rádi a dávali jí jídla, na kolik měla chuť. Chodila v čistých nových šatech a nikdo po ní nechtěl, aby stála dvanáct hodin denně u ponku. Měla vlastní hračky.

Jenže jako vždy, i tenhle sen potemněl. Skákala přes švihadlo na veliké louce, když ji vnitřní smysl upozornil na přítomnost vetřelce. Obklopily ji fádni bílé domy, ale přesvědčení, že ji sleduje nějaká zlovolná inteligence, v ní ještě posílilo. Zlé síly se schovávaly pod hlínou, tísnily se za každým stromem, krčily se za kameny. Nechala švihadlo spadnout k nohám, zpytavě se rozhlédla a zavolala jméno, které si nedokázala vybavit.

Obloha se roztrhla.

„Nespi, couro!“ sykl naléhavě Kohoutek. „Máme lóži. Musíme rozhodnout, co s Chůdou.“

Jane se vytrhla ze spánku, srdce jí bušilo. Dezorientovaná byla ráda, že unikla ze snu, a litovala, že o něj přišla. Nocí pluly dvě studené měsíční třpytky Kohoutkových očí. Klekl si na lůžko, zapíchl do ní špičatá kolena. Z úst mu táhla jilmová kůra a zetlelé listí. „Můžeš se šoupnout? Klečíš mi na žebrech.“

Kohoutek se zakřenil a štípl ji do ruky.

Odstrčila ho. Ale stejně ho ráda viděla. Navázali spolu kousavé přátelství a Jane postupně pochopila, že pod vším tím naparováním a bezohledností je Kohoutek vlastně docela hodný.

„Co musíme rozhodnout s Chůdou?“

„Právě o tom se bude mluvit, blbko.“

„Jsem utahaná,“ zavrčela Jane. „Přetáhla jsem šichtu a na tvoje srandičky nemám náladu. Jestli mi to neřekneš, jdu spát.“

Zbledl a zařal pěsti. „To má být vzpoura? Já jsem tady šéf. Budeš dělat, co řeknu, když to řeknu, protože to říkám. Jasný?“

Jane a Kohoutek chvíli bojovali pohledem. On byl vílí podvraták, ten typ, co by před sto lety žil v lese a čas od času by vyběhl zvrhnout pod dojičkou stoličku nebo povolit stehy na pytlích mouky, aby praskly, jakmile si je někdo hodí přes rameno. Takoví možná nebyli přemýšliví, zato zlobní a houževnatí jako potkan. Kohoutek pracoval na šrotišti a nikdo nepochyboval, že se dožije konce robotní lhůty.

Jane nakonec sklonila hlavu. Porazit ho jí nestálo za to.

Když ji zase zvedla, už odešel budit ostatní. Ovinula se dekou jako pláštěm a vyrazila za ním. Děti se za tichého šoupání nohama a prackami sešly uprostřed světnice, dech zrychlený.

Dimity vytáhla ukradený oharek svíčky a usadila ho do nejširší škvíry mezi dvěma prkny na podlaze. Všichni zaklekli do kruhu kolem ní. Kohoutek zašeptal neslyšné slovo a z konečku prstu mu na knot přelétla jiskra.

Na svíčce zatančil plamínek. Přitáhl všechny oči a vrhl na stěny poskakující fantasmata, dvourozměrný sabat. V duhovkách se roztančilo dvacet tři menších ohníčků. Sešlo se jich všech dvanáct; stínový kluk se schovává někde poblíž, většinu světla uhýbá a zbytek pohlcuje tak důkladně, že jeho polohu neprozradí jediný foton.

Kohoutek slavnostně a důležitě prohlásil: „Blugg musí zemřít.“ Z kazajky vylovil hadrovou panenku. Byla to neforemná chudinka, nešikovně sešitá, za oči dva velké knoflíky a na místě pusy šrám od uhlíku. Ale čpěla z ní síla a několik menších dětí sdílenou nenávistí zavřelo oči, když ji spatřily. „Štrákora má babí krev. Tohle vyrobila.“ Štrákora vedle něj nešťastně přikývla. Panenku si střežila jako poklad a jen Paní věděla, jak ji z ní Kohoutek vymámil. Podržel ji nad svíčkou. „Modlitby jsme odříkali, krev prolili. Už jí jenom do břicha zašít něco z Blugga a hodit ji do ohně.“

„To je vražda!“ vykřikla v hrůze Jane.

Pupava se uchechtla.

„Vážně! To se nedělá, a navíc je to pitomost.“ Pupava byla dlak, jako i sám Chůda, a jako všichni dlaci byla trochu natvrdlá. Jane už dávno pochopila, že se jí musí přímo postavit, jinak nesklapne. „K čemu by nám to bylo? I kdyby to vyšlo, o čemž pochybuju, bude se to vyšetřovat. A když na nás nějakým zázrakem nepřijdou, akorát na Bluggovo místo nastoupí někdo úplně stejně strašný. Tak proč ho zabíjet?“

To je mělo umlčet. Jenže z kruhu se k jejímu údivu jako píseň cvrčků zvedl šeptavý sbor rozčilených hlásků:

„Moc nás honí!“

„Bije mě!“

„Já toho smraďocha nesnáším!“

„Zabít,“ pronesl jí hned za levým uchem roztřeseným hlasem stínový kluk. „Zabít toho tlustýho sráče!“ Prudce se otočila, a nebyl tam.

„Ticho!“ Kohoutek zpražil Jane pohrdavým pohledem. „Musíme Blugga zabít. Nemáme na vybranou. Pojď sem, Chůdo.“

Chůda se protáhl o něco blíž. Nohy měl tak dlouhé, že když si sedl na zem, měl kolena výš než hlavu. Vytáhl nohu z opánku a bez rozpaků se podrbl za uchem.

„Ohni krk.“

Vychrtlý mladý dlak uposlechl. Kohoutek mu jednou rukou stáhl hlavu ještě níž a druhou odhrábl zplihlé vlasy barvy odpadní vody. „Hele, brka!“ Škubnul hlavou zase dozadu a zacloumal špičatým, na stopu dlouhým nosem, aby ukázal, jak zvápenatěl. „A na nohách mu rostou spáry, koukněte.“

Děti se začaly strkat, aby lépe viděly. Chůda mrkal, ale jejich šťouchání snášel se stoickou tupostí. Nakonec si Dimity odfrkla a řekla: „No a?“

„Dospívá, to a. Koukněte na ten nos! Na oči! Než přijde měsíc panny, promění se. A potom... potom...“ Kohoutek se dramaticky odmlčel.

„Potom?“ napověděl stínový kluk papírovým hlasem jako noční vánek. Teď byl někde za Pupavou.

„Potom bude umět létat!“ prohlásil vítězoslavně Kohoutek. „Přeletí přes hradby na svobodu a už se nevrátí!“

Svoboda! pomyslela si Jane. Zhoupala se na patách a představila si Chůdu, jak nemotorně plácá křídly vstříc bronzově zelenému podzimnímu nebi. Její myšlenky letěly s ním, přes hradby a žiletkový drát a vzhůru do povětří, tovární haly a seřadiště mizejí v hloubce, on letí výš než oblaka kouře z komínů, do hlubin oblohy, výš než sama Paní Luna. A nikdy, nikdy se nevrátí!

Pochopitelně to nešlo provést. Z továrny mohli odletět jedině draci se svými pololidskými strojvůdci. Všechny ostatní, dělníky i vedení, držely uvnitř zdi, u bran pak stráže a obří Časoběh z šedé litiny. Ale přece se v ní v tu chvíli něco uchytilo, nějaký neskutečný hlad. Pochopila, že aspoň idea svobody je možná, i kdyby to měla být jen představa, a s tím poznáním nemohla popírat, že se touží osvobodit.

Na dně dolního mozku se jí cosi probralo a s temným zájmem se to rozhlédlo kolem sebe. Zvedl se jí žaludek a zatočila hlava, propadla se do černého klaustrofobického světa, a vzápětí byla zpátky hluboko v jícnu továrny na parní draky, na světlici v prvním patře budovy č. 5 vklíněné mezi sklad šablon a boudu na písek, od nebe odříznutá zaprášenými dřevěnými trámkami a térovým papírem.

„Tak odletí,“ ucedila kysele Dimity. Nespokojeně máchala ocasem. „No a co? To mu máme Blugga zabít jako dárek na rozloučenou?“

Kohoutek ji za porušení subordinace praštil do ramene. „Ty blbko! Ty beďare! Kreténe! Myslíš si, že si toho Blugg nevšimnul? Myslíš, že nechystá obětinu Bohyni, aby tu proměnu zarazil?“

Nikdo už nepromluvil, tak se Jane váhavě zeptala: „Jakou jí dá oběť?“

Kohoutek se jednou rukou chytil mezi nohama, druhou naznačil srp a seknul. Ruka odpadla. Povytáhl obočí. „Jasný?“

Jasně jí to nebylo, ale přiznat to nemohla. Zrudla a řekla: „Aha.“

„Tak dál. Já Blugga sleduju. Když děláme na tavbě, zaleze si vždycy v poledne do kanclíku, přes sklo ze dveří na nás vidí, a ořezává si tam ty svoje hnusný drápy. Bere si na to tu velikánskou kudlu

a odřezky dává do popelníku. Nakonec je sbalí do ubrousku a hodí do pece, aby je proti němu nemoh nikdo použít.

Jenže příště odvedu jeho pozornost. Jane proklouzne do kancelíku a jeden dva odřezky štípne. Víc ne,“ řekl přísně, „jinak si toho všimne.“

„Já?“ vykvikla Jane. „Proč já?“

„Nedělej blbou. Proti nám všem má dveře zajištěný. Ale ty jsi z druhý krve. Jeho zaklínadla tě nezastaví.“

„Pěkně děkuju,“ řekla Jane. „Ale tohle já neudělám. Není to správné, a už jsem ti řekla proč.“ Pár menších dětí se výhružně stáhlo kolem ní. Založila ruce na prsou. „Dělejte si, co chcete, mě nedonutíte. Najděte si na svou špinavou práci někoho jiného!“

„Ale no tak. Víš, jak ti budeme všichni vděčný?“ Kohoutek se zvedl na jedno koleno, položil jednu ruku na srdce a druhou k ní toužebně vztáhl. Legračně zakoulel očima. „Dám ti svou lásku nehynoucí.“

„Ne!“

Chůda nedovedl pořádně sledovat, o čem se mluví. U jeho druhu to byl jeden z prvních projevů dospívání. Zakabonil čelo, obrátil se na Kohoutka a váhavě vyslovil: „Nebudu... lítat?“

Kohoutek naklonil hlavu stranou a odplivl si. „Nebudeš, když si to Jane nerozmyslí.“

Chůda se dal do pláče.

Začal štkát skoro neslyšně, ale vzlyky rychle nabraly na síle. Zaklonil hlavu a samým žalem zavyl. Děti k němu v hrůze klopýtalý jedno přes druhé, aby ten řev rukama a tělíčky zadusily. Pláč zeslábl, ustal.

Dlouho se zatajeným dechem čekali, jestli povyk neprobudil Blugga. Natahovali uši, jestli nezaslechnou jeho těžké kroky na schodech, zlostné vrzání starého dřeva, jestli nepocítí zatuchlou auru násilí a stěží potlačovaného vzteku, kterou tlačil před sebou. I na Kohoutkovi byl vidět strach.

Nebylo ale slyšet nic než funění kyberpsisek na obchůzce, kovové řinčení a šterchání od neklidných draků uvázaných na řetězu